

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра теорії культури і філософії науки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філософського факультету

Іван КАРПЕНКО

“21” червня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ **перший (бакалавр)** _____
галузь знань _____ **03 Гуманітарні науки** _____
(шифр і назва)
спеціальність _____ **034 Культурологія** _____
(шифр і назва)
освітньо-професійна програма _ **Візуальне мистецтво та менеджмент культурних проектів**
(шифр і назва)
вид дисципліни _____ **обов'язкова** _____
(обов'язкова / за вибором)
факультет _____ **філософський** _____

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою філософського факультету

“21” червня 2024 року, протокол № 11

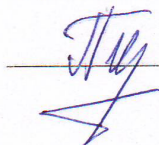
РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: доктор філософ. наук, професор кафедри теорії культури і філософії науки СТАРОДУБЦЕВА Л.В.

Програму схвалено на засіданні кафедри теорії культури і філософії науки філософського факультету

Протокол від “ 17 ” червня 2024 року № 11

Завідувач кафедри теорії культури і філософії науки

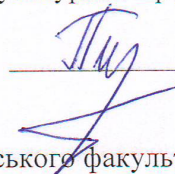
(підпис)

Дмитрій ПЕТРЕНКО

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Візуальне мистецтво і менеджмент культурних проектів»

Гарант освітньо-професійної програми
«Візуальне мистецтво і менеджмент культурних проектів»

Дмитрій ПЕТРЕНКО

Програму погоджено методичною комісією філософського факультету

Протокол від “ 21 ” червня 2024 року № 11

Голова методичної комісії філософського факультету

Сергій ГОЛІКОВ

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «**Основи мистецтвознавства**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

Бакалавра

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

Галузь знань **03 – Гуманітарні науки**

Спеціальність **034 - Культурологія**

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – ознайомити студентів з основними досягненнями світового образотворчого мистецтва, та дати уявлення про мистецтвознавчі напрями його вивчення

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

знання історії розвитку історії та теорії світового мистецтва;

знання основних засобів типологізування мистецьких напрямів, основного понятійного апарату дисципліни;

знання про творчість найбільш важливих персоналій світового мистецтва;

розуміння · особливостей художнього світогляду національних шкіл мистецтва;

орієнтування у розмаїтті напрямів та тенденції мистецтва

1.3. Кількість кредитів 6

1.4. Загальна кількість годин 180

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-й
Семестр	
4-й	-й
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
64 год.	год.
Контрольна робота	

1.6. Заплановані результати навчання

– знання про загальну картину існування та еволюції мистецтва, його мистецтвознавчого осмислення;
– знання про основні закономірності розвитку та сучасні досягнення мистецтвознавчої думки, зв'язок мистецтвознавства і культурології;

- спроможність до мистецтвознавчого дослідження, опису та класифікації артефактів, мистецьких явищ,

написання текстів з художньої критики та мистецтвознавства;

– узагальнення сучасних досягнень, філософії, мистецтва та суспільної думки;

– здатність використовувати знання, уміння і практичні навички в галузі культурології і мистецтвознавства.

2. Тематичний план навчальної дисципліни Зміст лекційної частини курсу.

Дисципліна «Основи мистецтвознавства» складається з 4-х модулів, які містять 24 тем. Загальний обсяг учбового навантаження 180 годин, 6 кредитів. За змістом програма складається з двох частин : «Історія мистецтва» та «Теорія мистецтва». У процесі вивчення «Історії мистецтва» студенти отримують загальні уявлення про етапи розвитку зарубіжного зображувального мистецтва в різні історичні епохи, знайомляться з широким рядом пам'яток мистецтва і науковим напрямками вивчення мистецтва.

У процесі вивчення розділу «Теорія мистецтв» студенти знайомляться з головними мистецтвознавчими концепціями і напрямками дослідження образотворчого мистецтва.

Розділ 1. Історія мистецтва: мистецтво давнього світу та Середньовіччя

Тема 1. Вступ до курсу

Завдання та проблеми вивчення історії мистецтва. Головні концепції історичного розвитку мистецтва. Еволюція поняття - «витончене мистецтво» - «зображувальне» - «візуальне мистецтво» Художній образ як головна категорія мистецтва. Види та жанри мистецтва. Критерії класифікації мистецтва: просторові та часові, динамічні та статичні. Матеріал та засоби створення мистецького твору: традиційні (фарби, полотно, глина, дерево, метал, граніт, мармур, гіпс, хімічні матеріали продукти серійної індустрії хімічні, тощо) і сучасні (електротехніка, цифровий живопис, медіа мистецтво, тощо). Поняття «стиль» у історії мистецтва, різноманітність його визначення. Походження мистецтва. Теорії походження мистецтва.

Тема 2 . Мистецтво Давнього світу

Первісне мистецтво, історія відкриттів, періодизація. Мистецтво епохи палеоліту. Епоха Ориньяк - Солютре. Епоха Мадлен. Скульптура палеоліту. Наскальні розписи в печерах розписи в Ласко, Фон-де-Гом (Франція), Альтамірській печері (Іспанія). Мистецтво епохи неоліту і бронзи. Поява мегалітичної архітектури. Її зв'язок з релігійно-культовими ідеями. Стоунхендж (Англія).

Найдавніші державні об'єднання Близького і Середнього Сходу: Ассирія, Вавилон, Фінікія, їх соціально-економічний лад і культура. Перська держава. Архітектура і пластика держав Стародавнього Сходу. Основні етапи історії Стародавнього Єгипту. Еволюція давньоєгипетського мистецтва. Особливості релігійних поглядів. Положення художника у структурі староегипетської держави. Скульптори і живописці як посередники між божественним і людським. Мистецтво додинастичного періоду і Раннього царства. **Древнє царство.** Правління III-V династій. Архітектура, як основний стилестворюючий вид давньоєгипетського мистецтва. Культова архітектура. Ступінчаста піраміда Джосера. Золотий перетин як основний принцип композиції комплексу в Гізі. Піраміда Хуфу - репрезентант культури Стародавнього Єгипту. Сонячні храми в Абусирі. Давньоєгипетський канон.

Середнє царство. Правління XI-XII династій. Основні пам'ятники мистецтва. Скульптура. Типи стародавніх єгипетських статуй: заупокійна скульптура, храмові статуї. Скульптурний портрет. Процес виготовлення і обряд посвячення статуї. Обряд «отверзання вуст і очей». Загальна характеристика рельєфу і живопису Стародавнього Єгипту. Нове царство. Правління XVIII-XX династій. Розквіт храмового будівництва. Храмові комплекси Іпет-Сут і Іпет-Рес. Скельні гробниці. Правління фараона Ехнатона. Храм Атона в Карнаці. Нова столиця Ахетатон. Храми і палаци Ахетатона. Давньоєгипетський ордер. Новий канон в образотворчому мистецтві єгиптян. Архітектура Стародавнього Єгипту останньої третини Нового царства (XIXXX династії). Храмовий комплекс в Карнаці. Фараони-будівельники: Хоремхеб, Сети I, Рамзес II, Рамзес III. Будівництво храму в Луксорі.

Тема 3 Мистецтво Давньої Греції та Риму

Місце образотворчого мистецтва у художній культурі Давньої Греції. Свідчення про літературу та про мистецтва («Канон» Поліклета, «Картини» Філострата). Давньогрецьке мистецтво як унікальний зразок естетичного ідеалу. Періодизація давньогрецького мистецтва: гомерівський період, архаїка, класика, еллінізм. Гармонійний, замкнутий, цілісний і кінцевий Космос як естетичний ідеал. Людина в її тілесній досконалості як макрокосм і втілення ідеалу. Пріоритет пластичних жанрів (скульптура, архітектура). Структура давньогрецького храму, його основні елементи, їх роль у розвитку європейської архітектури. *Період архаїки.* Становлення доричної і іонійської ордерних систем. Поява основних типів архітектурних споруд грецького поліса. Скульптура. Архаїчні куриси і кори. Вазопис. Геометричний і килимовий стилі.

Період класики. Розквіт полісного устрою. Типи громадських споруд-Акрополь і Агора. Види храмів. Периптер як найбільш поширений тип храму. Поліхромія давньогрецьких ордерних систем. Афінський акрополь. Парфенон як виразник елліністичних міфів і філософських ідей періоду класики. Скульптура. Рішення проблеми зображення руху в скульптурі. Основні твори: «Посейдон», «Дельфійський візничий», «Нереїда з Ксанфа», «Трон Людовізі». «Дискобол» Мирона. Статуя як модель ідеальної людини. Пошуки ідеальних пропорцій людського тіла. Поліклет «Канон». Зростання психологізму у творах пізньої класики. Основні твори: «Менада» Скопаса, «Гермес у немовлям Діонісом» Праксителя, «Аполлон Бельведерський» Леохара. Давньогрецький вазопис. Типи і призначення давньогрецьких судин. Чернолаковий і червонолаковий заволати, її майстри.

Період еллінізму. Зміна естетичного ідеалу. Соціальні передумови зміни: протиставлення приватного і громадського життя. Наростання ірраціональних елементів. Нові риси художнього методу: динамічність, експресивність, ускладнення композиції, елементи психологізму та індивідуальної характерності. Взаємовплив давньогрецької і давньосхідної архітектури. Мавзолей у Галікарнасі, Пам'ятник Лисікрата, Вівтар Зевса в Пергамі. Загальна характеристика скульптури періоду еллінізму. Головні твори: «Ніка Самофракійська», «Афродіта Мілоська», «Лаокоон» майстрів Агесандра, Полідора і Афінодора. Великий фриз Вівтаря Зевса в Пергамі.

Мистецтво Стародавнього Риму. Мистецтво етрусків як джерело римської художньої культури. Провідні форми римського мистецтва. Римський стиль в архітектурі. Римський скульптурний портрет і римський натуралізм. Естетичне середовище та декоративне мистецтво римлян. Давньоримська архітектура. Громадські споруди: форуми, триумфальні арки, терми, базиліки, вілли, амфітеатри. Колізей. Сакральна архітектура. Храм Юпітера Капітолійського, Храм Фортуни Веріліс. Храм Сибілли в Тібурі. Пантеон. Особливість архітектурного вигляду.

Тема 4. Мистецтво Візантії

Естетичний ідеал Середньовіччя та його основні риси. Доля античних традицій у середньовіччя. Особливості середньовічних уявлень про мистецтво. Періодизація візантійського мистецтва. Раннє візантійська архітектура IV-VIII ст. Базилікальний і

центричний тип храмів. Поняття «соборність», «божественний покрив» як візуальні символи архітектури Візантії. Дидактично-інформативна функція мистецтва. Архітектура собору Софії Константинопольської. Характеристика мозаїки як провідного виду образотворчого мистецтва. Мозаїчні комплекси Равени. Мавзолей Галли Платидії (V ст.), Сан Аполлінер (VI ст.), Церква Сан Вітале. Період іконоборства, його наслідки та ідея «первообразу». Актуалізація символічних знаків у мистецтві. Ідеї патріарха Фотія, папи Григорія Великого щодо програми декорації візантійського храму. Македонське відродження. Характеристика хрестово-купольної архітектурної системи IX-XII ст. Основні пам'ятники. Значення мистецтва Візантії для становлення та розвитку давньоруського мистецтва Мистецтво Стародавньої Русі в контексті розвитку середньовічного мистецтва, його історичне коріння. Основні види давньоруського мистецтва (архітектура, монументальний живопис, іконопис). Етапи розвитку та найбільш значні центри мистецтва Київської Русі. Характер розвитку давньоруського мистецтва.

Тема 5. Західноєвропейське мистецтво у Середньовіччі

Образотворче мистецтво Західної Європи IV-VII ст. Синтез язичницької античної, язичницької варварської і християнської культури як основи розвитку мистецтва Західної Європи в IV-VII ст. Мистецтво часу Меровінгів і Каролінгів. Орнаментально-прикладне мистецтво як провідний вид художньої творчості. Св. Августин «Сповідь», «Трактат про державу Божу». *Романський стиль X-XII ст.* архітектури, її головні риси. Взірці романського стилю: собори в Вормсі, Шпейері і Майнці. Домінанта рельєфу і фрески в романському мистецтві. Теми боротьби душевних і плотських сил, гріха, людської недосконалості, Страшного Суду як сюжетна основа романського мистецтва. Драматизм скульптури Німеччини. Співчуття як принципова установка діалогу мистецтва з глядачем. *Готичний стиль XII-XV ст.* Готичний храм як модель світобачення. Національні школи готичної архітектури: Франція. Собори в Реймсі, Ам'єні, Шартрський собор і собор Паризької богоматері. Англія: собор в Лінкольні, Солсбері, Уелсі. Німеччина. Екзальтація готичного пориву пірамідальних веж готичних німецьких соборів. Собор в Кельні. Готичне образотворче мистецтво. Характеристика мистецтва рельєфу, круглої скульптури і вітражу в XII-XV ст. Статуї порталів як організуючі модель вічної процесії. Мистецтво вітража. Церква Сан-Шапель. Фома Аквінський та його тлумачення естетичних питань.

Розділ 2. Західноєвропейське мистецтво XVI - XIX ст.

Тема 6. Мистецтво Відродження

Розвиток ідей гуманізму, прагнення до розширення ідей, тем, і сюжетів мистецтва, орієнтація на ідеали античності, антропоцентризм. *Відродження в Італії.* Його періодизація. **Проторенесанс (Дученто).** **Джотто** як головна постать часу. **Раннє Відродження (Кватроченто).** Його засновниками: **Мазаччо** (розпис капели Бранкачі), скульптор **Донателло** (Кінна статуя кондотьєра Гаталамелаті в Падуї), архітектор **Брунелескі** (капела Пацці). Значення Флоренції як мистецького центру XV ст. Головні художні проблеми та їх рішення (простір, перспектива, пластичний об'єм). Майстри кватроченто: **П'єтро делла Франческо, Мантенья, Паллайола.** Кристалізація архітектурних принципів Ренесансу в творчості **Леона Батисти Альберті.** «Райські двері флорентійського баптистерія **Лоренцо Гиберті.** **Сандро Ботічеллі** як виразник духовного змісту доби. *Високе Відродження (чінквеченто).* **Леонардо да Вінчі** (фреска «Таємна вечеря») **Рафаель** («Сікстинська мадонна»), **Мікеланджело** («Давид»), **Тиціан** («Св. Себастьян»), **Веронезе** («Шлюб в Канні»). Головні риси творчості майстрів. *Пізнє Відродження.* Занепад гуманізму. **Джакомо да Віньола.** Церква Іль Джезу як модель сакральної архітектури наступного часу. Творчість **Андреа Палладіо.** **Тиціан** («Св. Себастьян»), **Тінторетто** («Викрадення тіла Св. Марка з Олександрії»)

Відродження у Нідерландах

Загальна характеристика живопису Північного Відродження. Демократизм нідерландського живопису. Риси фольклору, фантастики, гротеску. Увага до зображення природи, перевага характерного над типовим. Поява масляного живопису. **Ян ван Ейк**. Гентський вівтар **Хуго ван дер Гуса**. Нідерландський живопис межі XV-XVI ст: творчість **Ієроніма Босха та Пітера Брейгеля Старшого** (Мужицького).

Відродження у Німеччині

Соціально-політичні обставини розвитку художньої культури у Німеччині. Мистецтво доби реформації. Гутенберг та розвиток мистецтва книги. Маттіас Грюневальд «Ізенхеймський вівтар». Експресія драматичних релігійних образів, традиції готики і почала Ренесансного світовідчуття. **Лукас Кранах. Альбрехт Дюрер** як виразник ідеалів ренесансу. Нове розуміння особистості. Втілення настроїв часів реформації у серії гравюр на дереві "Апокаліпсис" (1498. Філософська підоснова змісту гравюр на міді: "Вершник, смерть і диявол" (1513), «Меланхолія», «Св. Ієронім». Мальовничий диптих «Чотири апостоли»

Тема 7. Західноєвропейське мистецтво XVII століття

Загальна характеристика умов розвитку. Поняття стиль «бароко» і стиль «класицизм» у XVII столітті. Основні стильові ознаки бароко. Жанрове і тематичне різноманіття бароко як відображення нескінченного різноманіття і динамічності змін у світі. Антиномія світосприйняття і драматизм його втілення в мистецтві. Реалістична тенденція бароко та її значення для подальшого розвитку мистецтва. **Бароко в Італії**. М. да **Караваджо** як реформатор живопису. Дегероїзація релігійних образів. Архітектура. Л. **Берніні**. Собор Св. Петра у Римі. Барроміні. Церква Св. Карла у 4-х фонтанів, церква Сан Іво. Болонська Академія та її доктрина. Скульптура Берніні і народження концепції портрета людина на «п'єдесталі». Скульптура «Давид». **Фламандська і голландська живопис XVII ст**. Творчість **Рубенса** як лідера живопису бароко. **Формування реалістичної школи мистецтва у Голландії. Рембранд і Вермеер Дельфтський**. Втілення світу душевного життя та поезії повсякденності. Класицизм і філософській раціоналізм. Теорія та художня практика класицизму у Франції. Архітектура. Головні будови та майстри: **Франсуа Мансар, Луї Лєво, Жюль Ардуєн Мансар, А. Ленотр**. Східний фасад Лувра, палац і парк Версаля як твори що презентують французький класицизм. Творчість **Н. Пуссена та Клода Лоррена**.

Тема 8. Західноєвропейське мистецтво XVIII століття

Основні напрямки розвитку мистецтва: рококо, реалізм, класицизм. Рококо як породження світської культури його риси (камерність, інтимність, ліричність, витонченість і театральність). **А. Ватто і Ф. Буше** як представники живопису та графіки стилю рококо. Розквіт декоративно ужиткового мистецтва в період рококо. Ідеї *Просвітництва і мистецтво*. Відображення смаків буржуа в живопису **Ж.Б. С. Шардена**. Скульптра **Ж.А. Гудона**. Втілення духовної атмосфери часу в портретах Д. Дідро, Ж.Ж. Руссо, Ж.Л. Даламбера, Ж.Л. Бюфона. Статуя Вольтера. Скульптура **Е. Фальконе**. Творча еволюція майстра від роботи «Мілон Кротонський» до Пам'ятника Петру I в Петербурзі. **Луї Давид** як просвітник і прихильники французької революції. Героїчний класицизм Давида. «Клятва Гораційв», «Смерть Марата». Портрет людини доби революції у творчості Давида. Англійське мистецтво XVIII ст. Просвітництво **Вільяма Хогарта**. Серії картин «Кар'єра повіі», «Кар'єра Мота». Англійській портрет і його значення у розвитку портретного мистецтва Європи. **Томас Гейнсборо і Джошуа Рейнольдс**. Поєднання рис світської парадності з влучністю психологічної характеристики. Заснування в Лондоні Королівської Академії мистецтв (1768). Мистецтво Італії в 18 столітті. Мистецтво у Венеції. **Дж. Б. Т'єполо**, президент Венеціанської академії мистецтв, продовжувач традицій барокової монументального живопису. Розписи Великого залу палацо Лабія у Венеції. Міський пейзаж Венеції (ведута): творчість **Белотто, Каналетто, Гварді**.

Тема 9. Загальна характеристика мистецтва XIX в. Романтизм

Вплив німецької класичної філософії на формування світобачення романтиків. Ідея «двох світів», тема «космічного песимізму». Концепція особистості романтизму, характер її втілення. Нові критерії мистецтва: свобода самовиразу, емоційність, сучасність. Потяг до таємного і загадкового. Схід у творчості романтиків. Національні особливості романтизму. Німеччина. Меланхолійно-споглядальна тональність образно-емоційного ладу, містико-пантеїстичні настрої (портрети та алегоричні композиції **Ф. О. Рунге**, пейзажі **К.Д. Фрідріха**). Франція. Історичні композиції у дусі драматичного бароко (живопис **Е. Делакруа**, **скульптура А. Бари**). Англія. Космогонічні пейзажі **У. Блейка** і **У.Тернера**. Іспанія. **Ф. Гойя**. Від просвітництва серії «Капричос» до втілення тотального зла у розписах «Будинку глухих».

Тема 10. Реалізм у мистецтві XIX століття

Розкриття у мистецтві XIX ст. можливостей прямого поза міфом художнього мислення. Провідна роль жанрової та історичної картини. «Монументальний» реалізм жанрових картин **Г. Курбе**, цикл полотен з теми селянського життя **Ф. Милле**. Критика соціуму. Творчість **О. Домьє** Віддзеркалення в мистецтві нових культурних типів: революціонера, буржуа, пролетарія. Формування реалістичного пейзажу (барбізонська школа, російський та український реалістичний пейзаж). Національні особливості розвитку реалізму у європейських художніх школах. **Я. Матейко**, **Мункачі**. «Новий реалізм» **Е. Мане** та **Є. Дега**, та його особливості.

Тема 11. Імпресіонізм та постімпресіонізм як художня революція

Нове бачення простору і часу, формотворення засобами кольору, етюдизм зображувального мистецтва. Значення імпресіонізму у розвитку пейзажного бачення в мистецтві рубіжного часу. Місто й городяни у творчості імпресіоністів. Творчість **К. Моне** та його провідна роль у створенні імпресіонізму як системи. Творчість **К. Писарро**, **О. Ренура**, **А. Сислея**. Неоімпресіонізм **Ж. Сера** та **П. Синьяка**, особливості художніх шукань . Французька скульптура від **О. Родена** до **Ш. Деспю**. **Постімпресіонізм**. Пошуки синтезу форми і кольору в живописі **П. Сезанна** Матеріальноконструктивна основа сприйняття світу як головна риса його творчості. Значення живопису Сезанна у перспективі історичного розвитку мистецтва. **В.Ван Гог** Створення особистого язика кольору, його символічне навантаження , поява спрощеної форми, динамічної фактурі. Значення творчих новацій Ван Гога для мистецтва XX ст. **П. Гоген** (1848-1903). Риси символізму у його творчості. Втілення ідеального життя поза часом. Алегорії на теми історичних етапів життя людства. Творчість Гогена та захоплення мистецтвом Сходу як фактор оновлення європейської художньої культури. **А. Тулуз Лотрек** (1864-1901) Тулуз-Лотре як малювальник та майстер психологічного портрету. Сатиричний погляд митця на світ нічних кафе, артистичної богемі, гротескність і одночасно правдивість його образів. Вклад А. Тулуз-Лотрека у створенні жанру афіші. Живопис постімпресіоністів з точки зору нових засобів формотворення.

Тема 12. Мистецтво стилю модерн

Модерн як стиль та доба. Часові межі (1880-1914). Зміна принципу формотворення. Потяг до синтезу методу, способу, стилю та форм різних часів. **Ідейно-естетичні засади** стилю модерн. Ідея життєтворчості засобами мистецтва. Розширення круга традицій, до яких звертається мистецтво. Потяг до цілісності зовнішніх і внутрішніх, декоративних і конструктивних елементів композиції. Синтез мистецтва в епоху модерну. Стилізація та декоративність як загальні принципи мистецтва модерну. Національні варіанти модерну та інтернаціональні мотиви стилю. Значення нових прийомів формо будування для розвитку мистецтва плаката і промислової реклами. Теорія книжкового оформлення **У. Морріса** та її вплив на книжкове мистецтво доби модерну. Видання друкарні Морріса Кельмскотт Пресс. Художні новації **Обрі Бердслея** та **Вальтера Крена** у галузі малюнку та книжковій ілюстрації. Символізм як духовний нерв епохи. **Пюви де Шаванн** (1824-1898) і становлення символізму. **Гюстав Моро** (1826-1898). Складення асоціативного засобу втілення думки та

почуття. **Оділон Редон** (1840-1916). Сприйняття природи як джерела формальних правил щодо творчості. **Угрупування «Набі»**.

Форма рубіжного контролю – семінар

РОЗДІЛ 3. Мистецтво ХХ ст.

Тема 13. Авангард початку ХХ ст.

Кубізм і футуризм. Естетична та художня полеміка з традиціоналізмом, її творчі наслідки. Значення кубізму в оновленні засобів формотворення у мистецтві. Портрет сучасної людини у творчості Пікассо. Скульптура кубізму. Ідеї та творчі засоби футуризму. Скульптура футуризму від Кольдера до Тангли. Неопримитивізм в мистецтві початку ХХ ст.

Тема 14. Фовізм, та експресіонізм

Фовізм, основні майстри, характер спільноти, значення живопису фовістів у подальшому розвитку зображувального мистецтва. А. Матис та традиції мистецтва ХІХ ст. Експресіоністі угруповання «Міст». Графіка експресіоністів. Е. Мунк та розвиток гравюри у першій чверті ХХ ст.

Тема 15. Абстракціонізм

Історія розвитку від Піта Мондріана до Дж. Поллока і Де Кунінга. Пит Мондріан і утопічні ідеї «неопластицизму». Друга хвиля абстракціонізму у 1950–х рр. Живопис психічного автоматизму (ташизм) Поллока. Абстрактний експресіонізм (М. Ротко, А. Горки, Г. Хартунг, Де Кунінг, П. Сулаж) і екзистенціалізм як його філософсько-естетичний ґрунт. Геометричний абстрактивізм. (Н. де Сталь, Й. Альберс). Вираження духовного засобами тільки кольору та абстрактних форм. Застосування живописних знахідок абстрактивістів у дизайні, рекламі, кіно, телебаченні, тощо.

Тема 16. Дадаїзм і сюрреалізм

Розвиток ірраціонального в художньому баченні Алогізм як творчий метод. Дадаїзм та його «наслідки» у мистецтві ХХ ст. Історія розвитку сюрреалізму, його ціль, основні течії. М. Ернст, Г. Арп, Ф. Пикабія, Ів Танги, Г. Магритт та інші. С. Далі і його місце у сюрреалістичному руху.

Тема 17. Неоавангардизм. Друга пол. ХХ ст.

Поп-арт, хеппенінг, інвайронмент, концептуалізм, перформанс. Метод гри у мистецтві та вихід за його межі. Психоделичне мистецтво, гіперреалізм. «Фотосприйняття» у мистецтві, його здобутки та втрати.

Тема 18. Постмодернізм

Витоки постмодернізму та його художня філософія. «Тілесність» як принцип сучасного мистецтва. «Деканонізація» та боротьба з традиційними цінностями у мистецтві постмодерна. Текст и зображувальне мистецтво. Іронія постмодерна як затвердження плюралізму у художньої діяльності. Театральність сучасної культури Специфіка сучасної візуальної культури. Нові форми бачення.

Розділ 4. Теорія мистецтва.

Частина друга.

Тема 19. Формальна школа мистецтвознавства. Адольф фон Гільдебрандт, Конрад Фидлер, Генріх Вельфлін

Значення роботи **А.Гільдебрандта** (1847-1921) «Проблема форми у зображувальному мистецтві» (1896), для вивчення просторової форми та постановці проблеми щодо її цілісного зображення **К. Фидлер** (1841 -1895) . Тезиси про незалежність мистецтва від повсякденного життя. Фидлер та ідея неоромантизму про відтворення дійсності засобами мистецтва.

Г. Вельфлін (1864–1945) та його історія мистецтва «без імен». Основні праці : «Ренесанс та бароко» (1888), «Мистецтва Альбрехта Дюрера» (1905), «Основні поняття історії мистецтва» (1915). Висування п'яти пар категорій, що розкривають характер трансформації художніх форм від Ренесансу до бароко. Позиція Вельфліна щодо категорії стилю у мистецтві та розподіл стилю на три типа: індивідуальний, національний і історичний. Прихильники та противники концепції Вельфліна.

Тема 20 . Віденська школа мистецтвознавства

М. Дворжак (1874–1921). Значення його досліджень з готичного мистецтва. Тлумачення періоду готики як «натхнення матеріального і матеріалізація духовного». Основні праці: «Загадка мистецтва братів Ван Ейк», «Історія італійського мистецтва у епоху Ренесансу». Реабілітація маньєризму. Висування нової концепції художнього розвитку, що пов'язує історичну еволюцію мистецтва з розвитком духовного життя суспільства (історія мистецтва як історія духу)

Отто Бенеш (1896–1964) – учень і послідовник М. Дворжака. Значення його книги «Мистецтво Північного Відродження» у вивченні ідейних джерел і основ художнього світобачення цього періоду. Аналіз зв'язків ренесансного мистецтва Півночі з гуманізмом, Реформацією та наукою. Ідеологічний фактор як основа суджень Бенеша.

Тема 21. Метод іконології Ервіна Панофського

Ервін Панофський (1892–1968) як історик культури. Головні інтереси: розвиток діалогу поміж античної класикою, Середньовіччям та Відродженням. Різниця між іконографією та іконологією. Іконологія як вивчення опосередкованих зв'язків між мистецьким твором і культурним середовищем. Три ступені інтерпретації твору за Панофським : доіконографічна, іконографічна та іконологічна. Позиція Панофського щодо наукової інтерпретації.

Тема 22. Методологічні принципи Ганса Зедльмайра. Рудольф Арнхейм та проблема вивчення візуального сприйняття мистецтва

Ганс Зедльмайр (1896–1984). Використання концепцій гештальтпсихології у інтерпретації творів мистецтва. Тлумачення твору як цілісного феномена – Gestalt, Gesamtkunstwerk. Прагнення зробити з історії мистецтва строгу науку за допомогою правильного сприйняття мистецького твору Культурологічній бестселер «Втрата середини». Три частини книги: «Симптоми», «Діагноз і прогрес хвороби», «Прогноз». Пророкування розпаду мистецтва ХХ ст. з причин розпаду зв'язків людини зі світом і Богом.

Р. Арнхейм (1904-2004) як лідер у області психології мистецтва. Використовування висновків та засобів гештальтпсихології у дослідженнях мистецьких творів. Головна ідея – візуальне сприйняття є мисленням. Трактовка поняття «стиль» за Арнхеймом: стиль є гештальт; певна цілісна структура, що зберігає розходження усередині цієї цілісності. За Арнхеймом теорія гештальта здатна розкрити динаміку сил, що організують художній порядок.

Тема 23. Психоданаліз та мистецтвознавство

Зигмунд Фройд (1856-1939). Основні категорії фрейдизму та їх застосування до аналізу мистецтва. Розробка концепції сновидіння та проведення паралелі між сном і

художньої творчості. Виявлення ірраціональної природи мистецтва. Мистецтво як форма сублимації витиснутих потягів митця. «Едипів комплекс» та його роль у мистецькій практиці. Ерос і Танатос як рушійні сили культури. Розглядання діяльності дитини, невротика та художника як типологічно однакових. Висування гіпотези про компенсаторну роль мистецтва. Вплив цієї ідеї на розвиток масової культури. Мистецький твір як осердя «ілюзій свідомості»; компенсуючі функції мистецтва. «Аналітична психологія» Карла Густава Юнга (1875-1961). Дебіологізація психоаналізу. Теорія архетипів. «Колективне несвідоме» як сховище архетипів. Митець як медіум колективного несвідомого. Твір як імперсональний сон.

Тема 24. Соціологія мистецтва

Соціал-демократична думка та передумові виникнення соціології мистецтва. Соціологія мистецтва у Німеччині. Твори В. Гаузенштейна «Мистецтво Рококо . Франція і Німеччина» та «Мистецтво і суспільство». В. Плеханов (1856–1918) як засновник вітчизняної соціології мистецтва. Сучасна західна соціологія мистецтва. А.Хаузер. Соціологія мистецтва про проблему сприйняття профаного і елітарного у візуальній культурі ХХ ст.

Форма рубіжного контролю – семінар

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	Усього	у тому числі			
Л		с	інд	с/р	
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Мистецтво давнього світу та Середньовіччя					
Т.1 ВСТУП ДО КУРСУ		2			2
Т.2. Мистецтво Давнього світу		2			2
Т.3. Мистецтво Давньої Греції та Риму		2	2		2
Т.4. Мистецтво Візантії та Давньої Русі		2			4
Т.5. Західноєвропейське мистецтво у Середньовіччі		2	2		4
Разом	28	10	4		14
Розділ 2. Західноєвропейське мистецтво XVI - XIX ст.					
Т.6. Мистецтво Відродження в Італії, Нідерландах і Німеччині		2			14
Т.7. Західноєвропейське мистецтво XVII ст.		2	2		4
Т.8 Західноєвропейське мистецтво XVIII ст..		2			12
Т.9 Мистецтво XIX ст. Романтизм.		2			2
Т.10. Реалізм у мистецтві XIX		2			2
Т.11. Імпресіонізм та постімпресіонізм		2	2		2
Т.12 Мистецтво стилю модерн		2			2
Разом за 2	36	14	4		18

Розділ 3 . Мистецтво ХХ ст..					
Т.13.Авангард початку ХХ ст. Кубізм і футуризм		2			4
Т.14.Фовізм та експресіонізм		2			2
Т.15.Абстракціонізм		2			2
Т.16.Дадаїзм і сюрреалізм		2			2
Т.17.Неоавангардизм. Друга пол. ХХ ст.		2	2		2
Т.18.Постмодернізм		2	2		4
Разом	28	12	4		12
Розділ 4. Теорія мистецтва					
Т.19.Формальна школа у мистецтвознавстві . А. фон Гільдебрандт,К. Фидлер, Г. Вельфлін.		2			12
Т.20 Віденська школа мистецтвознавства. М. Дворжак,О. Бенеш.		2			12
Т.21 Метод іконології Е. Панофського.		2	2		2
Т.22.Методологічні принципи Ганса Зедльмайра. Рудольф Арнхейм та проблема вивчення візуального сприйняття мистецтва		2			2
Т.23.Психологія мистецтва, психоаналіз та мистецтвознавство.		2	2		12
Т.24.Соціологія мистецтва.		2			12
Разом	28	12	4		12
Екзамен					
Усього годин	180	32	32		116

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Мистецтво Давньої Русі	2
2	Мистецтво Європейського Середньовіччя	2
3	Бароко і класицизм у мистецтві Європи XVII століття	2
4	Імпресіонізм як художня система	2
5	Авангард і неоавангардизм ХХ в	2
6	Постмодернізм	2
7	Психологія мистецтва, психоаналіз та мистецтвознавство	2
8	Видатні постаті мистецтвознавства ХХ століття. Ервін Панофській та Ганс Зедльмайер	2
	РАЗОМ	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання першоджерел та наукової літератури	66
2	Написання рецензії на твір з зображувального мистецтва	50
	Разом	116

6. Індивідуальне навчально-дослідне завдання не передбачене Питання для контрольної роботи

1. Погляди на мистецтво у філософії давньої Греції.
2. Портретна скульптура давнього Єгипту.
3. Архітектурний комплекс храмів Карнака.
4. Естетичний ідеал Давньої Греції та його втілення у мистецтві
5. Мистецтво в Афінах у час правління Перикла.
6. Мистецтво епохи еллінізму. Скульптура.
7. Римський скульптурний портрет.
8. Цивільна архітектура Рима та її особливості.
9. Вплив Греції на римську культуру.
10. Античне мистецтво та сучасність
11. Вермеер Дельфтський. Характер образності, зображувальні засоби.
12. Портрети Рембрандта.
13. Вплив театру і театральності на характер образності європейського мистецтва ХУІІІ
14. Англійська портретна школа.
15. Ж.Б.С.Шарден як виразник ідей Просвітництва .
16. Французька академія мистецтва, її характер і роль у ХУІІІст.
17. Загальна характеристика романтизму. Естетичні концепції романтизму.
18. Романтизм у Франції. Т. Жерико.
19. Місце Є. Делакруа в художньому житті Франції.
20. Гойя й особливості іспанського романтизму.
21. У. Тернер і романтизм.
22. Місце імпресіонізму у французькому мистецтві останньої чверті ХІХ ст.
23. Нове розуміння часу й простору в живописі імпресіоністів.
24. О. Роден і імпресіонізм.
25. Тема води, водної гладі в живопису К. Моне.
26. Нове розуміння часу й простору в живопису імпресіоністів.
27. Значення кубізму в оновленні засобів формоутворення у мистецтві.
28. Кубізм та французька традиція раціоналізму.
29. Скульптура кубізму.
30. Ідеї та творчі засоби футуризму.
31. Урбанізм та футуризм.
32. Реальність у футуристичному мистецтві.

33. Мистецтво Італійського неореалізму.
34. Живопис Р. Гуттузо.
35. Поліфорум Д.Сікейроса.
36. Ідейно–естетичні та соціокультурні передумові появи і розвитку абстракціонізму .
37. Пит Мондріан та ідеї неопластицизму.
38. П. Клее як новатор формоутворення.
39. Ліричний абстракціонізм В. Кандинського

7. Методи контролю

Поточний контроль

- Усні опитування на лекціях та семінарських заняттях за контрольними програмними питаннями поточної та попередніх тем.
- Мікроконтрольні роботи, які проводяться на початку семінарського заняття.
- Експрес-тестування за ключовими аспектами тем курсу.
- Оцінювання ступеню активності студентів та якості їх виступів та коментарів при проведенні дискусій на семінарських заняттях, міні-конференцій, ситуаційних ігор і студентських конкурсів.

Підсумковий контроль (екзамен)

- Теоретичні питання нормативного або проблемного характеру.
- Творчі завдання (есе-інтерпретація класичного тексту).

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота,								Контрольна робота	Підсумковий семестровий контроль (екзамен)	Сума
Розділ 1		Розділ 2		Розділ 3		Розділ 4				
Семі нар 1	С. 2	С. 3	С. 4	С. 5	С. 6	С. 7	С. 8			
5	5	5	5	5	5	5	5			
40								20	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	Чотирирівнева шкала оцінювання
90-100	відмінно

70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

9. Рекомендована література

Підручники

1. Абрамович С., Чикарькова М. Культурологія. К. Кондор. 2018. 452 с.
2. Історія європейської цивілізації. Греція. (за ред. У. Еко). Харків. Фоліо. 2019. 1168 с.
3. Історія європейської цивілізації. Рим. (за ред. У. Еко). Харків. Фоліо. 2017. 1040 с.
4. Історія європейської цивілізації. Середньовіччя. (за ред. У. Еко). Харків. Фоліо. 2018. 672 с.
5. Історія європейської цивілізації. Епоха Відродження. (за ред. У. Еко). Харків. Фоліо. 2022. 592 с.
6. Історія української культури. Під ред. І. Крип'якевича. Нью-Йорк. 2002.
7. Козира Є. Культурологія. К. Видавництво М. 2017. 376 с.
8. Культурологія. Під ред. Т. Гриценко. К. Центр наукової літератури. 2019. 392 с.
9. Культурологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. За ред. А.Конверського, М. Поповича, Д. Петренка та інш. Харків. Фоліо. 2013. 863 с.
10. Ніколова Н. Чмихов М. Культурологія. К. Скиф. 2012. 440 с.
11. Основи культурології. Під ред. Сандюк Л. Щубелки Н. К. Центр навчальної літератури. 2019. 400 с.
12. Сабадаш Ю. Історія української культури. К. Ліра-К. 2020. 320 с.
13. Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник. Під ред. М. Заковича. К. 2001.

Наукова та навчально-методична література:

1. Агеева В. За лаштунками імперії. К. Віхола. 2021. 360 с.
2. Антологія християнства: Хрестоматія з релігієзнавства та культурології. Під ред. Г. Лозко. К. Мандрівець. 2013. 376 с.
3. Барабаш Ю.Я. Сковорода. Гоголь. Шевченко. К. Видавництво Києво-Могилянської академії. 2007.
4. Біблер В. Культура. Діалог культур. К. Дух і літера. 2018. 368 с.
5. Бойлен А. Візуальна культура. К. Arthuss. 2021. 208 с.
6. Булашев Г. Український народ в своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях. К. 1992.
7. Войтович В. М. Українська міфологія. Словник. К. 2002.
8. Грушевський М. С. Історія України - Русі: В 11 т. 12 кн. К., 1991.
9. Гумбрехт Х.-У. Продуктування присутності. Що значення не може передати. Харків. Ist publishing. 2020. 192 с.
10. Джеймісон Ф. Постмодернізм, або логіка культури пізнього капіталізму. К. Видавництво Курс. 2008. 504 с.
11. Енциклопедія українознавства: У 3 т. К., 1995.
12. Історія європейської цивілізації. Епоха Відродження. Під ред. У. Еко. К. Фоліо. 2020. 523 с.
13. Кіктенко В. К. Дискусії навколо китайської науки і цивілізації. К. Гельветика. 2020. 412 с.

14. Климова Л. Світова культура. Навчальний посібник. К. Ранок. 2012. 160 с.
15. Костомаров М. Історія України в життєписах визначніших її діячів. К., 1991.
16. Крип'якевич І. П. Історія України. Львів, 1990.
17. Культура і побут населення України: Навч. посібник для вузів. К., 1991.
18. Кун М. Легенди та міфи Стародавньої Греції. К., 1992.
19. Лінч Джозеф Г. Середньовічна церква: коротка історія. К., 1994.
20. Ліотар Ж. Ф. Ситуація постмодерну // Філософ. і соціолог. думка. 1995. №5-6. С.15-38.
21. Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури. К., 1992.
22. Малярчук Є. Філософія і педагогіка покликання. К. Дух і літера. 2019. 344 с.
23. Масол Л. Меріпольська Н. Художня культура Європи. К. Ранок. 2010. 192 с.
24. Огієнко І. Українська культура: коротка історія культурного життя українського народу. К., 1991.
25. Підлісна Г. Н. Світ античної літератури. К., 1981.
26. Прицак О. Що таке історія України // Слово і час. 1991. №1. С.53-60.
27. Романишин Н. Національна ідентичність в поезії англійського романтизму. Львів. Львівська політехніка. 2021. 536 с.
28. Сковорода Григорій: дослідження, розвідки, матеріали. Зб. наук. статей. К., 1992.
29. Словник античної міфології. К., 1989.
30. Тримбач С. Кіно, народжене Україною. К. Саміт-книга. 2016. 378 с.
31. Українська культура ХХ-ХХІ сторіччя. Під ред. М. Гримич. Дуліби. 2014. 328 с.
32. Ушкалов Л. Есеї про українське бароко. К. Факт. 2006. 284 с.
33. Ушкалов Л. Від бароко до постмодерну. К. Грані-Т. 2011. 552 с.
34. Фартінг С. Історія мистецтва. К. Віват. 2019. 576 с.
35. Федотова Ю. Кобелянська О. Егава Х. Навчальний словник японських культурологічних термінів. К. Видавничий дім Дмитра Бураго. 2019. 340 с.
36. Фройд З. Невпокій в культурі. К. Апріорі. 2021. 120 с.
37. Чижевський Д. Історія української літератури. Від початків до доби реалізму. Тернопіль, 1994.
38. Чумаченко Б. Вступ до культурології античності. К. Видавництво Києво-Могилянської академії. 2008. 176 с.
39. Althusser L. Reading Capital / Louis Althusser ; transl. from fr. B. Brewster. London, UK : New left books, 1970. 339 p.
40. Barker C. Jane E. Cultural Studies: Theory and Practice. Thousand Oaks. Sage Publications Ltd. 2016. 760 p.
41. Boylan A. Visual Culture. Cambridge. The MIT Press. 2020. 248 p.
42. Hall S. Essential Essays: Foundations of Cultural Studies and Identity. Durham. Duke University Press Book. 2018 768 p.
43. Hall S. Representation: Cultural Representations and Signifying Practices. Thousand Oaks. Sage Publication. 2013. 440 p.
44. Keywords for American Cultural Studies. Ed. B. Burgett. NYU Press 2020 360 p
45. Longhurst B. Smith G. Crawford G. Introducing Cultural Studies. Routledge. 2016. 482 p.
46. Marchart O. Cultural Studies / Oliver Marchart. Stuttgart : UTB, 2008. 258 p.
47. Miller B. Cultural Anthropology. London. Pearson. 2015. 456 p.
48. Nanda S. Cultural Anthropology. Thousand Oaks. Sage Publications. 2019. 456 p.
49. Parker R.D. Critical Theory: A Reader for Literary and Cultural Studies / Robert Dale Parker. – Oxford : Oxford University Press, 2012. – 896 p.
50. Payne M. A Dictionary of Cultural and Critical Theory. Wiley-Blackwell. 2010. 832 p.
51. Storey J. Cultural Theory and Popular Culture. Routledge. 2021. 310 p.

9. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Cultural studies central resource <http://www.culturalstudies.net/>
2. European Program in Communication and Cultural Studies:
<http://www.mediastudieseurope.net>
3. Extensive collection of American Cultural Studies resources
<http://www.georgetown.edu/crossroads/asw/>
4. The University of Iowa Libraries' guide to Cultural studies resources.
<http://www.lib.uiowa.edu/>
5. International Association for Communication and Cultural Research (IAMCR):
<http://www.humfak.auc.dk>

**МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

Самостійна робота студентів

Теми та питання, що потребують самостійного опрацювання.

1. Роль Дж. Вазарі у становленні мистецтвознавства
2. Ідеї італійського гуманізму, їх значення для формування основних принципів мистецтва Відродження.
3. Релігійні сюжети у мистецтві італійського Відродження, особливості їх трактування.
4. Міфологічні сюжети в мистецтві італійського Відродження, історична еволюція художніх принципів.
5. Образ людини в живопису і скульптурі італійського Відродження.
6. Флоренція як центр італійського гуманізму.
7. Сутність художніх реформ Джотто.
8. Характеристика мистецтва кватроченто (монументальній живопис).
9. Загальна характеристика мистецтва Пізнього Відродження
10. Проблема «Східного Відродження» у історії мистецтва.
11. Особливості мистецтва Східного Відродження.
12. Золоте століття нідерландському живопису. Загальна характеристика.
13. Відродження у Німеччині, видатні майстри.
14. Культурне значення образотворчого мистецтва періоду Відродження.
  15. Загальна характеристика романтизму.
16. Естетичні концепції романтизму.
17. Особливості німецької школи романтизму.
18. Пейзажі К.Д.Фрідріха.
19. Романтизм у Франції. Т. Жеріко.
20. Місце Є. Делакруа в художньому житті Франції.
21. Гойя й особливості іспанського романтизму.
22. Розпис "Будинку глухого" Ф.Гойї.
23. У. Тернер і романтизм.
24. Характер діяльності і соціальні функції мистецтвознавства.
25. Уявлення про мистецтво у Давньої Греції .
- 26 Особливості уявлень про мистецтво що властиві середньовіччю.
- 27 Роль Дж. Вазарі у становленні мистецтвознавства.
28. Д.Дідро як мистецтвознавець .
- 29 Концепція античного мистецтва І.І. Вінкельмана.
30. Естетична концепція Е. Лессінга. Трактат «Лаокоон»(1766)
31. Яків Бургхарт та його книга «Культура Відродження в Італії». Ідея про «вічні константи» у мистецтві.
32. Естетичні основи мистецтвознавства доби романтизму.
33. Концепція «мальовничого» Фридриха Шлегеля.
- 34.. Поняття «геній» и «природа» у В. Г. Ваккенродера
35. Романтичні ідеї у мистецтвознавчих дослідженнях і критиці А.Стендаля.
36. Мистецтвознавчі ідеї Дж. Рескіна та їх вплив на сучасне мистецтво.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ УСПІШНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ УСПІШНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ З КУРСУ «Теорія та історія мистецтва»

№	Форми навчальної діяльності	Кількість	Термін	Примітки
1	Участь у семінарських заняттях	40	постійно	
2	Виконання контрольної роботи	20		
3	Підсумковий контроль (екзаменаційна робота)	40		
	В С Ь О Г О	100		
	Додаткові бали (бонуси):			
	Участь в конференціях, круглих столах	5		
	Виступ на конференції за наявності друкованої програми	10		
	Публікація тез доповіді або наукової статті	15		

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. Участь у семінарських заняттях (максимум 40 балів за 8 виступів):

Виступ з доповіддю

5 балів:

- виступ студента побудовано послідовно, системно, логічно;
- питання висвітлено всебічно та з урахуванням різних точок зору;
- під час виступів студент виявив глибоке знання змісту питання, вільно оперування поняттями з культурології;
- відповіді повністю репрезентують додаткові питання, опираючись на вітчизняну та іноземну фахову літературу;

4 бали:

- виступ студента побудовано в цілому послідовно та логічно;
- питання висвітлено всебічно та у співставленні з основними точками зору;
- під час виступів студент виявив в цілому знання змісту питання, вільне оперування поняттями з культурології;
- відповіді достатньо репрезентують додаткові питання, опираючись на вітчизняну та іноземну фахову літературу;

3 бали:

- виступ студента побудовано в цілому послідовно;
- питання достатньо висвітлено та у співставленні з окремими точками зору;

- під час виступів студент виявив певне знання змісту питання, оперування поняттями з культурології ;
- відповіді на додаткові питання не є повними, посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу не завжди точні, мають помилки ;

2 бали:

- виступ студента побудовано не завжди послідовно;
- питання достатньо висвітлено, проте відсутнє співставлення різних точками зору;
- під час виступів студент виявив фрагментарне знання змісту питання, оперування поняттями учбової дисципліни викликало труднощі;
- відповіді на додаткові питання потребують уточнення, конкретизації, посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу майже відсутні;

1 бал:

- виступ студента побудовано здебільшого стихійно;
- питання недостатньо висвітлено, відсутнє співставлення різних точками зору;
- під час виступів студент виявив роздуми про зміст питання, оперування термінами з дисципліни викликало значні труднощі;
- відповіді розпливчаті та виходять за межі додаткових питання, посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу відсутні;

0 балів: студент не підготував та не виступив з доповідями.

ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ.

Студент має виконати контрольну роботу з курсу «Теорія та історія мистецтва», яка передбачена навчальним планом підготовки фахівців. Орієнтована тематика контрольних робіт подана в НМК. Контрольна робота має складатися з вступу, основної частини та висновків та містити список використаної літератури.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ:

20 – 17 балів:

- студент всебічно обґрунтував актуальність теми роботи, чітко визначив мету та задачі, методологічну базу;
- студент продемонстрував глибоке знання змісту обраної теми, вільне оперування категоріями культурології провів глибокий аналіз відповідних питань;
- глибоко і всебічно висвітлені знання з курсу «Теорія та історія мистецтва», основних положень першоджерел, та відповідної літератури;
- здійснено аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики, представлено самостійне та обґрунтоване бачення її сутності як творче переосмислення набутих знань;
- текст роботи викладено лаконічно, чітко, логічно та послідовно з формулюванням власних висновків;

- роботу написано грамотно, оформлено відповідно до вимог та демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

16– 13 балів:

- студент достатньо обґрунтував актуальність теми роботи, чітко визначив мету та задачі, методологічну базу;
- студент продемонстрував знання змісту обраної теми, оперування термінами з культурології, провів аналіз відповідних питань;
- в цілому висвітлені знання з учбового курсу, основних положень теоретичних першоджерел, візуальних матеріалів та відповідної літератури, проте допущені незначні помилки та окремі неточності у формулюваннях;
- здійснено аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики, представлено самостійне бачення її сутності;
- текст роботи викладено послідовно, проте допущені певні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки не завжди обґрунтовані;
- роботу написано грамотно з використанням фахової лексики, оформлено в цілому відповідно до вимог.

12– 9 балів:

- студент надав певне обґрунтування актуальності теми роботи, визначив мету та задачі, методологічну базу;
- студент продемонстрував певне знання змісту обраної теми, виклавши основні її положення;
- висвітлені знання з курсу «Теорія та історія мистецтва», основних положень першоджерел, та рекомендованої літератури є фрагментарними та не завжди точними;
- здійснено поверхневий аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики;
- текст роботи викладено недостатньо послідовною, допущені певні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні;
- робота, в цілому, написана грамотно, проте допущені помилки щодо її оформлення.

8– 5 балів:

- актуальність теми недостатньо висвітлено, мета та задачі не мають чітких формулювань;
- студент продемонстрував роздуми з обраної теми, відсутність знань основних понять культурології.
- текст роботи містить певні уявлення з учбового курсу, основних положень першоджерел, та відповідної літератури;
- посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу майже відсутні;
- відсутній аналіз різних точок зору щодо обраної проблематики;
- текст роботи викладено фрагментарно, допущені значні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні;

- роботу написано з помилками та значними порушеннями щодо її оформлення.

4– 1 бал:

- студент надав спробу обґрунтування актуальності теми роботи, мета та задачі дослідження не визначені;
- студент продемонстрував відсутність знань з обраної проблеми;
- робота містить певні уявлення з учбового курсу основних положень першоджерел, та рекомендованої літератури;
- посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу відсутні;
- відсутній аналіз різних точок зору щодо обраної проблематики;
- текст роботи викладено фрагментарно, допущені значні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні;
- роботу написано з багатьма помилками та значними порушеннями щодо її оформлення.

0 балів: робота відсутня

Студент допускається до підсумкового семестрового контролю, якщо він набере за результатами поточного контролю не менше 35 балів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.

Підсумкова робота складається з трьох питань, які мають на меті перевірити рівень знань студентів з дисципліни «Основи мистецтвознавства»

Відповіді студента на питання з історії та теорії мистецтва максимально оцінюється 15 балами, перевірка знань візуального матеріалу -10 балів

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

20 – 16 балів:

- студент продемонстрував глибоке знання змісту екзаменаційного питання, вільне оперування матеріалом учбового курсу, та провів його глибокий аналіз;
- глибоко і всебічно висвітлені знання з курсу «Теорія та історія мистецтва», основних положень першоджерел та рекомендованої літератури;
- відповідь повністю репрезентує певний зміст питання, опираючись на вітчизняну та іноземну фахову літературу;
- здійснено аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики, представлено самостійне та обґрунтоване бачення її сутності як творче переосмислення набутих знань;
- відповідь побудована лаконічно, чітко, логічно та послідовно з формулюванням власних висновків;
- відповідь містить співставлення різних підходів до вирішення певної проблеми, критичний їх аналіз;

- відповідь написана грамотно та демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

15– 12 балів:

- студент продемонстрував знання змісту екзаменаційного питання, оперування основними поняттями учбової дисципліни, аргументовано виклав означене питання ;
- в цілому висвітлено знання з учбового курсу, основних положень першоджерел, та рекомендованої літератури , проте допущені незначні помилки та окремі неточності у формулюваннях;
- відповідь репрезентує певне знання питання, але посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу не є достатніми;
- здійснено аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики, представлено самостійне бачення її сутності;
- відповідь побудована лаконічно та послідовно, проте допущені певні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки не завжди обґрунтовані;
- відповідь містить співставлення різних підходів до вирішення певної проблеми;
- відповідь написана грамотно з використанням фахової лексики.

11– 8 балів:

- студент продемонстрував певне знання змісту екзаменаційного питання, виклавши основні положення означеної проблеми;
- висвітлені знання з курсу «Основи мистецтвознавства», основних положень першоджерел, та рекомендованої літератури є фрагментарними та не завжди точними;
- відповідь побудована навколо певного питання, але посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу майже відсутні;
- здійснено поверхневий аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики;
- відповідь є недостатньо послідовною, допущені певні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні;
- відповідь, в цілому, написана грамотно.

7– 5 балів:

- студент продемонстрував роздуми з екзаменаційного питання, відсутність знань основних джерел;
- відповідь містить певні уявлення з учбового курсу, основних положень першоджерел та рекомендованої літератури;
- посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу відсутні;
- відсутній аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики;
- відповідь є фрагментарною, допущені значні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні;
- відповідь написана з помилками.

4– 1 балів:

- студент продемонстрував відсутність знань з екзаменаційного питання;
- відповідь демонструє недостатність знань з учбового курсу , основних положень першоджерел, та рекомендованої літератури;
- посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу відсутні;
- відсутній аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики;
- відповідь є фрагментарною, відсутні логіка викладу матеріалу та власні висновки;
- відповідь написана з багатьма помилками.

0 балів: відповідь відсутня

**КОМПЛЕКТИ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ З НАВЧАЛЬНИХ
ДИСЦИПЛІН, ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ БІЛЕТИ АБО КОМПЛЕКТ
КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ**

Питання для контрольної роботи

1. Погляди на мистецтво у філософії давньої Греції.
2. Портретна скульптура давнього Єгипту.
3. Архітектурний комплекс храмів Карнака.
4. Естетичний ідеал Давньої Греції та його втілення у мистецтві
5. Мистецтво в Афінах у час правління Перикла.
6. Мистецтво епохи еллінізму. Скульптура.
7. Римський скульптурний портрет.
8. Цивільна архітектура Рима та її особливості.
9. Вплив Греції на римську культуру.
10. Античне мистецтво та сучасність
11. Вермеер Дельфтський. Характер образності, зображувальні засоби.
12. Портрети Рембрандта.
13. Вплив театру і театральності на характер образності європейського мистецтва ХУІІІ
14. Англійська портретна школа.
15. Ж.Б.С.Шарден як виразник ідей Просвітництва .
16. Французька академія мистецтва, її характер і роль у ХУІІІст.
17. Загальна характеристика романтизму. Естетичні концепції романтизму.
18. Романтизм у Франції. Т. Жерико.
19. Місце Є. Делакруа в художньому житті Франції.
20. Гойя й особливості іспанського романтизму.
21. У. Тернер і романтизм.
22. Місце імпресіонізму у французькому мистецтві останньої чверті ХІХ ст.
23. Нове розуміння часу й простору в живописі імпресіоністів.
24. О. Роден і імпресіонізм.
25. Тема води, водної гладі в живопису К. Моне.
26. Нове розуміння часу й простору в живопису імпресіоністів.
27. Значення кубізму в оновленні засобів формоутворення у мистецтві.
28. Кубізм та французька традиція раціоналізму.
29. Скульптура кубізму.
30. Ідеї та творчі засоби футуризму.
31. Урбанізм та футуризм.
32. Реальність у футуристичному мистецтві.
33. Мистецтво Італійського неореалізму.
34. Живопис Р. Гуттузо.
35. Поліфорум Д.Сікейроса.
36. Ідейно–естетичні та соціокультурні передумові появи і розвитку абстракціонізму .
37. Пит Мондріан та ідеї неопластицизму.
38. П. Клее як новатор формоутворення.
39. Ліричний абстракціонізм В. Кандинського

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПИСЬМОВОГО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Історія мистецтв

1. Проблеми походження мистецтва.
2. Культурологічні теорії походження мистецтва.
3. Погляди на мистецтво в філософії давньої Греції.

4. Ворота Іштар у Вавилоні та особливості архітектури Месопотамії.
5. Міфологія Давнього Єгипту, втілення її образів у давньоєгипетському мистецтві.
6. Портретна скульптура давнього Єгипту.
7. Архітектурний комплекс храмів у Карнаці.
8. Мистецтво рельєфу у Ніневії (палац Ашшурбанапала)
9. Естетичний ідеал Давньої Греції та його втілення у мистецтві
10. Мистецтво в Афінах у час правління Перикла.
11. Мистецтво епохи еллінізму. Скульптура.
12. Римський скульптурний портрет.
13. Цивільна архітектура Рима та її особливості.
14. Вплив Греції на римську культуру.
15. Особливості мистецтва Давнього Риму, його головні риси.
16. Античне мистецтво та сучасність
17. Походження терміну «середні століття» і хронологічна межа середньовіччя.
18. Естетичні принципи і форми романської і готичної архітектури
19. Скульптура готичному храму.
20. Сутність термінів «донжон», «неф», «апсида», «транsept», «барабан», «нервюра», «аркбутани», «контрфорси».
21. Своєрідність естетики російського середньовічного мистецтва - її витoki та історична еволюція.
22. Сучасне значення середньовічного мистецтва.
23. Особливості уявлень про мистецтво, що властиві середньовіччю.
24. Візантійський хрестово-купольний храм.
25. Мозаїки Равенни.
26. Архітектура Володимиро-Суздальської Русі домонгольського періоду.
27. Смысл понять «літопис», «агіографія», «апокрифи», «хронографи», «апсида», «закомара», «скань», «барабан купола», «хори», «пілястра», «плінфа», «смальта».
28. Що вдають із себе іконописні типи «Богоматір Оранта», «Христос Пантократор», «Спас Нерукотворний».
29. Творчість Феофана Грека
30. Іконопис Андрія Рублева
31. Монументальний живопис Діоніса. Феропонтів монастир.
32. Поява іконостасу, його структура.
33. Що таке деісусний чин?
34. Значення іконопису у перспективі розвитку російського мистецтва.
35. Роль Дж. Вазарі у становленні мистецтвознавства
36. Ідеї італійського гуманізму, їх значення для формування основних принципів мистецтва Відродження.
37. Релігійні сюжети в мистецтві італійського Відродження, особливості їх трактування.
38. Міфологічні сюжети в мистецтві італійського Відродження, історична еволюція художніх принципів.
39. Образ людини в живопису і скульптурі італійського Відродження.
40. Флоренція як центр італійського гуманізму.
41. Сутність художніх реформ Джотто.
42. Характеристика мистецтва кватроченто (монументальний живопис).
43. Загальна характеристика мистецтва Пізнього Відродження
44. Проблема «Східного Відродження» у історії мистецтва.
45. Особливості мистецтва Східного Відродження.
46. Золоте століття нідерландському живопису. Загальна характеристика.
47. Відродження у Німеччині, видатні майстри.
48. Культурне значення образотворчого мистецтва періоду Відродження.

49. Основні риси європейського мистецтва XVII в.
50. Проблема стилю в європейському мистецтві XVII в.
51. Ідейно-естетичні і художні особливості стилю бароко
52. Болонська Академія і її доктрина.
53. Класицизм. Теми, ідеї, художні засоби вираження.
54. Архітектурно-декоративні твори Л.Берніні.
55. Пейзажі Пуссена і Клода Лорена
56. Античні сюжети у творчості Рубенса
57. Особливості реалізму XVII ст.
58. Образ людини у творчості М. Караваджо.
59. Особливості формування реалізму в Іспанії, його головні риси.
  60. Бодегони Веласкеса.
  61. Історична картина Веласкеса.
  62. Історичні умови розвитку Голландії і обумовлені ними особливості голландської школи мистецтва.
63. Загальна характеристика жанрової картини в Голландії.
64. Основні риси голландського реалістичного пейзажу.
65. Вермеєр Дельфтський. Характер образності і зображувальні засоби.
66. Портрети Рембрандта.
68. Загальна характеристика європейського мистецтва XVIII в.
69. Місце образотворчого мистецтва в художній культурі часу.
70. Спадщина бароко у Венеціанському живопису
71. Вплив театру і театральності на характер образності європейського мистецтва XVIII ст.
  72. Історичні умови розвитку мистецтва в Англії.
  73. Англійська портретна школа.
  74. Рококо і бароко чарти відмінності і близькості.
  75. Галантний жанр у живопису А.Ватто.
  76. Ж.Б.С.Шарден як виразник ідей Просвітництва .
  77. Французька академія мистецтва, її характер і роль у XVIIIст.
  78. Загальна характеристика романтизму. Естетичні концепції романтизму.
  79. Особливості німецької школи романтизму.
  80. Романтизм у Франції. Т. Жерико.
  81. Місце Е. Делакруа в художньому житті Франції.
  82. Гойя й особливості іспанського романтизму.
  83. У. Тернер і романтизм.
  84. Місце імпресіонізму у французькому мистецтві останньої чверті XIX ст.
  85. Нове розуміння часу й простору в живописі імпресіоністів.
  86. О. Роден і імпресіонізм.
  87. Тема води, водної гладі в живопису К. Моне.
  88. Нове розуміння часу й простору в живопису імпресіоністів.
  89. Значення кубізму в оновленні засобів формоутворення у мистецтві.
  90. Кубізм та французька традиція раціоналізму.
    91. Скульптура кубізму.
    92. Ідеї та творчі засоби футуризму.
    93. Урбанізм та футуризм.
    94. Реальність у футуристичному мистецтві.
    95. Мистецтво Італійського неореалізму.
    96. Живопис Р. Гуттузо.
    97. Поліфорум Сикейроса.
    98. «Магічний реалізм» Е. Уайта.
    99. Ідейно-естетичні та соціокультурні передумові появи і розвитку абстракціонізму .

100. Пит Мондріан та ідеї неопластицизму.
101. П. Клее як новатор формоутворення.
102. Ліричний абстракціонізм В. Кандинського.
103. Супрематизм К. Малевича
104. Традиційне уявлення про образність і абстракціонізм.
105. Головні течії абстракціонізму.
106. Абстракціонізм після Другої Світової війни.
107. Абстракціонізм і сучасність
108. Витоки та художня філософія постмодернізму.
109. Значення тексту для мистецтва постмодерну.
110. Іронія постмодерна як затвердження плюралізму у художньої діяльності.
111. Театральність сучасної культури
112. Специфіка сучасної візуальної культури. Нові форми бачення.

Теорія мистецтва

1. Характер діяльності і соціальні функції мистецтвознавства.
2. Уявлення про мистецтво у Давньої Греції .
3. Особливості уявлень про мистецтво, що властиві середньовіччю.
4. Роль Дж. Вазарі у становленні мистецтвознавства.
5. Д.Дідро як мистецтвознавець .
6. Концепція античного мистецтва І.І. Вінкельмана.
7. Естетична концепція Е. Лессінга. Трактат «Лаокоон»(1766)
8. Яків Бургхарт та його книга «Культура Відродження в Італії». Ідея про «вічні константи» у мистецтві.
9. Естетичні основи мистецтвознавства доби романтизму.
10. Концепція «мальовничого» Фридриха Шлегеля.
11. Специфіка мистецтва за романтизмом.
12. Поняття «геній» и «природа» у В. Г. Ваккенродера
13. Романтична критика Е. Т. А. Гофмана.
14. Ідеї романтизму в художньої критиці Франції. П'єр Симон Баланш.
15. Романтичні ідеї у мистецтвознавчих дослідженнях і критиці А.Стендаля.
16. Мистецтвознавчі ідеї Дж. Рескіна та їх вплив на сучасне мистецтво.
17. Характер впливу теорії Фрейда на тлумачення мистецтва ХХ ст.
18. Категорії фрейдизму та аналіз мистецтва.
19. Інтерпретація фрейдизмом творчого процесу.
20. Фрейдизм та сучасна масова художня культура.
21. Теорія архетипів К.Г.Юнга та її використання у мистецтві.
- 22.Порівняльний аналіз позицій щодо мистецтва З.Фрейда і К.Г.Юнга.
- 23.Трактування Арнхеймом поняття «стиль»
24. Критика Арнхейма сучасного мистецтва, її причина
25. Іконологія та її науковий метод.
26. Завдання та можливості іконології .
- 27.Сутність трьох ступенів інтерпретації твору за Е. Панофським.
28. Основні ідеї книги Панофського «Ренесанс і ренесанси у західному мистецтві»
(1969)
29. Зедльмайер та структурній аналіз у у теорії мистецтва.
30. Зедльмайер и гештальтпсихологія. Книга «Втрата середини».
31. Семіотика у мистецтвознавчих дослідження.
32. Сутність герменевтичного методу аналізу мистецтва
33. Р. Арнхейм та його ідея про візуальне мислення.
34. Головні позиції феміністського мистецтвознавства
35. К. Гринберг як теоретик абстрактного мистецтва.